

Věc: Odborný posudek

**Zjišťování synantropních druhů živočichů na budovách Střediska
správy a údržby silnic v Třebíči, ulice Hrotovická
objednavatel Energetická agentura Vysočiny**

Zpracoval(a): Mgr. Petra Hulvová

Adresa: Úhořilka 1, Štoky 58253, telefon: +420 777 974 848

Bankovní spojení: 78-8067930217/0100

IČ: 03960862

Datum: 2. 6. 2025

1. Lokalita:

Hrotopická 1102, Třebíč 1, 674 01, p. č. 3687; p. č. 6677, p. č. 6682; 6683; p. č. 6681; p. č. 6680; p. č. 6679; p. č. 6678

➤ *Umístění posuzovaných budovy*

2. Objednavatel:

Energetická agentura Vysočiny
Nerudova 1498/8
Jihlava 586 01
IČ: 70938334

3. Teoretický úvod:

Starší městská i vesnická zástavba představuje významný zdroj potenciálních hnízdišť pro synantropní druhy ptáků. Jedná se především o rorýse obecného, který je svým výskytem téměř výhradně vázán na lidská sídla. Rorýsi jsou věrní svým hnízdištím a při zániku je pro ně hledání nových hnízdišť spojeno se značnými obtížemi. Při rekonstrukcích budov je tedy velmi důležité dbát na zachování těchto hnízdních příležitostí. Během rekonstrukcí mohou o svá hnízdiště

přicházet i další druhy například jiříčka obecná, vlaštovka obecná, kavka obecná, synantropní druhy sov a další.

Starší budovy mohou být vhodným úkrytovým biotopem i pro netopýry. V budovách můžeme nalézat pravidelně netopýra rezavého (*Nyctalus noctula*), netopýra hvízdavého (*Pipistrellus pipistrellus*), netopýra pestrého (*Vespertilio murinus*), netopýra večerního (*Eptesicus serotinus*), netopýra velkého (*Myotis myotis*) a další. Netopýři využívají úkryty často jako letní kolonie samic s mláďaty. Pravidelný je i výskyt v období jarních a podzimních přeletů a výskyt během hibernace (až několik set jedinců pohromadě). Někdy mohou netopýři pobývat ve stejném úkrytu dokonce i celoročně. V domech jsou tyto prostory temperovány, a to může netopýrům vyhovovat při hibernaci. Rekonstrukce domů bez provedení zoologického průzkumu většinou pro netopýry znamená nejen ztrátu úkrytů, ale často zůstávají pod novou fasádou uvězněni.

4. Metodika:

Posouzení staveb bylo provedeno podle metodiky posuzování staveb z hlediska výskytu obecně a zvláště chráněných synantropních druhů živočichů (MŽP). Cílem průzkumu bylo stanovení potřebných a důvodných opatření na ochranu živočichů.

Zoologický průzkum byl z hlediska chráněných druhů živočichů zaměřen především na ptáky a netopýry. Před vlastním průzkumem byly provedeny rešerše nálezových databází a to nálezové databáze ochrany přírody (www.portal.nature.cz), Databáze registrovaných hnízdišť synantropních druhů ptáků (rorýs obecný, jiříčka obecná, kavka obecná) (www.rorysi.cz), (www.birds.cz) a lokalit výskytu netopýrů (www.ceson.org),

Průzkum byl proveden fyzickou kontrolou interiéru i exteriéru budov a zahrnoval i nejbližší okolí budov.

Zvláštní pozornost byla věnována

- Potenciálním úkrytům v podstřeší budov
- Větracím otvorům
- Okolí oken

Průzkum byl proveden odborně způsobilou osobou ve smyslu bodu 2.1 metodiky posuzování: Mgr. Petra Hulvová, ukončené VŠ studium – zoologie obratlovců, člen organizace ČSO, ČESON, pracovník Záchrané stanice Pavlov, zoolog - kraj Vysočina ve spolupráci s ornitologem Markem Kyselicou.

Výskyt ptáků byl zjišťován kontrolou z exteriéru pomocí dalekohledu. A pomocí zanechaných pobytočných stop. Při posuzování přítomnosti netopýrů byla kontrolována přítomnost pobytočných stop, především trusu a proběhla kontrola s bat detektorem ve večerních hodinách

5. Stručný popis navrhovaných úprav na budovách:

Komplexní, či návazné stavební úpravy budov vedoucí ke zlepšení tepelně technických vlastností obvodových konstrukcí budovy.

- Systémy využívající odpadní teplo.
- Systémy nuceného větrání s rekuperací odpadního tepla.
- Rekonstrukce otopné soustavy.

Modernizace vnitřního osvětlení.

- Opatření k eliminaci negativních akustických jevů.
- Vnější stínící prvky

Technologie pro akumulaci, úpravu a rozvod šedých a srážkových vod v budovách za účelem splachování, zálivky, praní a dalších relevantních užití

Instalace solárně – termických systémů.

- Instalace fotovoltaických systémů.
- Rekonstrukce, či výměna stávajícího OZE za OZE.
- Zavedení energetického managementu včetně řídicího softwaru a měřících a řídicích prvků pro optimalizaci výroby a spotřeby energie.

6. Provedené kontroly:

Kontrola lokality byla provedena 9. 12. 2024 a 31.5.2025 (provedena úplná kontrola před a po západu slunce)

7. Shrnutí zjištění během kontroly:

7.1. Ptáci

V nálezových databázích není v souvislosti s posuzovanou lokalitou uveden žádný záznam hnízdících ptáků ani úkryty netopýrů. Během kontrol bylo zjištěno, že na všech budovách se nachází hnízda jiříček. Během sezony je zde početná kolonie jiříček (minimálně 20-30 hnízdících párů)

Budova 1 (parc.č. 3687, 6677)

Na budově se nachází 2 hnízda jiříček obecných - v rozích oken na SV straně a dále více rozestavěných hnízd v rozích oken (také zejména na SV straně). Místy na budově také menší škvrny v podstřeší.

➤ *Pohled na SV stranu budovy*

➤ *Pohled na JZ stranu budovy*

➤ *Detail jednoho z hnízd jiříček na SV straně budovy*

➤ *Ukázka jedné z menších škvír v podstřeší na budově*

Budova 2 (parc.č. 6678, 6679, 6680, 6681)

Na budově se nachází 10 hnízd jiříček obecných (7 hnízd na SZ straně pod převisem střechy, 3 hnízda na JV straně pod převisem střechy), také jsou zde patrné další pokusy o lepení hnízd a 2 shozená/spadlá hnízda v rozích oken na JV straně budovy. Místy se zde vyskytují také menší škvíry v podstřeší.

➤ *Pohled na JV stranu budovy*

➤ *Pohled na SZ stranu budovy*

➤ *Jedno z hnízd jiříček a pokusy o lepení hnízd na SZ straně budovy*

➤ *Ukázka jednoho ze shozených/spadlých hnízd na JV straně budovy*

➤ *Ukázka hnízd pod převisem střechy na JV straně budovy*

➤ *Ukázka jedné z menších škvr v podstřeší budovy*

Budova 3 (parc.č. 6682, 6683)

Na budově se nachází 14 hnízd jiříček obecných pod převisem střechy na SZ straně budovy (na JV straně je převis střechy shodný jako na SZ straně, ale je jiříčkami nevyužívaný kvůli těsné návaznosti zeleně na budovu). Škvír v podstřeší je na budově minimum (plochá střecha), na SZ straně se nachází několik menších kruhových otvorů (asi větracích).

➤ *Pohled na SZ stranu budovy*

➤ *Ukázka několika hnízd jiříček pod převisem střechy na SZ straně budovy*

➤ *Ukázka dalších hnízd jiříček pod převisem střechy na SZ straně*

➤ *Ukázka jednoho z otvorů na SZ straně budovy*

➤ *Ukázka absence škvír v podstřeší pod plechovou střechou*

Doplnění zjištění během května:

Ptáci:

Na všech třech posuzovaných objektech se nachází hnízda jiříček obecných (nejvíce hnízd pod převisy střech, podrobný popis umístění hnízd včetně fotodokumentace viz zpráva ze zimního průzkumu areálu). V době kontroly se v okolí areálu pravidelně objevují 3ex rorýse obecného, nicméně u nich vazba na žádný z objektů nezjištěna, patrně hnízdí v nějakém z přilehlých objektů.

Netopýři:

V rámci kontroly nebyl v areálu zaznamenán žádný druh netopýra.

- Večerní pohled na jeden z objektů (p.č. 3687, 6677)

- Večerní pohled na druhý z posuzovaných objektů (p.č. 6682, 6683)

- Večerní pohled na třetí z posuzovaných objektů (p.č. 6678. 6679. 6680, 6681)

8. Posouzení rizikových skleněných ploch z hlediska ptačích kolizí

Na budovách se momentálně nevyskytují nebezpečné skleněné plochy. Pohledy na budovy po rekonstrukci zatím nejsou k dispozici. Nyní lze pouze konstatovat, že pokud nedojde ke změně velikosti a charakteru skleněných výplní jsou budovy z hlediska nárazu ptáků bezkonfliktní.

9. Navrhovaná opatření:

Jelikož se na posuzovaných budovách nachází početná hnízdní kolonie jiříček, bylo by vhodné termín realizace rekonstrukce obvodového pláště posunout mimo hnízdní sezonu, která je od konce března do poloviny září. V případě jiříček je hnízdní období téměř půl roku, což může způsobit značné komplikace se zdržením stavebních prací. V úzké spolupráci s biology (doporučený biologický dozor) by bylo možné práce provádět i během hnízdního období při dodržení následujících podmínek:

- 1) je nutné si zažádat o příslušná povolení (odchylný postup) u příslušné obce s rozšířenou působností
- 2) nesmí dojít k poškození nebo shození aktivního jiříččího hnízda (za aktivní je považováno každé dostavěné hnízdo, v jehož okolí se jiříčky pohybují)
- 3) nesmí docházet k nadměrnému rušení hnízdících ptáků a před jejich hnízdy nesmí stát zasíťované lešení
- 4) práce v bezprostřední blízkosti aktivních hnízd (okolí 2m) budou dokončeny až po vyvedení mláďat.

Na budovách je nutné použít fasádu s vyšší zrnitostí, aby si jiříčky případně mohly vystavět hnízda nová (Nedoporučuje se hladká nenasákavá fasáda). Jako náhradu za zaniklá hnízdiště doporučujeme instalovat 20 hnízdních budek pro jiříčku obecnou (dle obr. níže) ideálně v místech pod střechou kde již hnízda byla. Vzhledem k tomu, že jiříčky mohu okolí hnízda znečistit, doporučujeme instalovat náhradní hnízda do míst, kde bude snížený pohyb lidí, a nebudou pod hnízdy okna, případně je možné pod hnízda instalovat podložky proti znečištění (obr. níže)

➤ *Náhradní hnízda pro jiříčku obecnou, vpravo – podložka proti trusu*

Závěr

Předložené posouzení stavby v souladu s metodikou posouzení bylo vypracováno s cílem zajistit ochranu synantropních druhů při realizaci stavebního záměru. Na budově se nachází početná hnízdní kolonie jiříček, netopýři ani rorýsi nebyli zjištěni. Při dodržení nutných opatření během rekonstrukce by nemělo dojít k ohrožení hnízdicích ptáků.

Literatura

- AOPK ČR, 2017: Návrh opatření obecné povahy. – CHKO Žďárské vrchy, Žďár nad Sázavou: 7 s.
- Andreas M., Cepáková E. et Hanzal V., 2010: Metodická příručka pro praktickou ochranu netopýřů. – 2. doplněné vydání, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha: 70 s.
- Anděra M., 2014: Naši netopýři. – Správa jeskyní České republiky, Praha: 168 s.
- Hudec K. et Šťastný K. (ed), 2005: Fauna ČR. Ptáci 2/II. – 2. vydání, Academia, Praha.
- Hulvová P., 2019: Hnízdní populace rorýse obecného (*Apus apus*), jiříčky obecné (*Delichon urbicum*) a kavky obecné (*Coloeus monedula*) v Jihlavě – Ms., depon in: Městský úřad Jihlava: 1-34.

- Kunstmüller I. et Kodet V., 2005: Ptáci Českomoravské vrchoviny. Historie a současnost hnízdního rozšíření v Kraji Vysočina. – ČSOP Jihlava et Muzeum Vysočiny Jihlava: 1-220.
- Pelc F., 2010: Metodický pokyn sekce ochrany přírody a krajiny Ministerstva životního prostředí k postupu orgánů ochrany přírody při zajišťování ochrany hnízdní populace rorýse obecného (*Apus apus*) podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. – Věstník Ministerstva životního prostředí 19: 1-6.
- Schröpfer L., 2008: Rorýs obecný *Apus apus*. – In: Cepák J., Klvaňa P., Škopek J., Schröpfer L., Jelínek M., Hořák D., Formánek J. et Zárbynický J. (ed): Atlas migrace ptáků České a Slovenské republiky. – Aventinum, Praha: 251-253.
- Šťastný K., Bejček V. et Hudec K., 2006: Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 2001 – 2003. – Aventinum, Praha: 1-464.
- Viktora L., Nová P. et Bartonička T., 2008: Ochrana rorýsů a netopýrů při rekonstrukcích budov. – ČSO, AOPK ČR et ČESON, Praha.
- Viktora L., 2019a: Metodika registrace hnízd jiříčky obecné (*Delichon urbicum*). – Česká společnost ornitologická, Praha, online: <http://bigfiles.birdlife.cz/RG/MetodikaJIRICKA.pdf>, cit. prosinec 2024
- Viktora L., 2019b: Metodika registrace hnízd rorýse obecného (*Apus apus*). – Česká společnost ornitologická, Praha, online: <http://bigfiles.birdlife.cz/RG/MetodikaRORYS.pdf>, cit. prosinec 2024.
- MŽP, 2015: Metodika posuzování staveb z hlediska výskytu obecně a zvláště chráněných synantropních druhů živočichů. – Ministerstvo životního prostředí, Praha, online: <http://www.opzp.cz/dokumenty/276-metodika-posuzovani-staveb-z-hlediska-vyskytu-o?verze=1>, cit. prosinec 2024.
- www.rorysi.cz, cit. prosinec 2024
- www.rorysi.cz/rorysi/pratele_rorysu/, cit. prosinec 2024
- www.ndop.nature.cz, cit. prosinec 2024
- www.birsd.cz, cit. prosinec 2024